

Sygn. akt: III AUa 581/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 lutego 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Janina Kacprzak

Sędziowie: SSA Jacek Zajączkowski

SSO del. Dorota Rzeźniowiecka (spr.)

Protokolant: st. sekr. sądowy Joanna Sztuka

po rozpoznaniu w dniu 28 stycznia 2014 r. w Łodzi

sprawy **A. D.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w O.**

o emeryturę,

na skutek apelacji A. D.

od wyroku Sądu Okręgowego w Kaliszu

z dnia 5 marca 2013 r., sygn. akt: V U 2091/12,

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 581/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 9 października 2012 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. odmówił A. D. przyznania prawa do emerytury, ponieważ nie udowodnił on wymaganych 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

W odwołaniu od powyższej decyzji A. D. wniósł o zaliczenie do okresu pracy w szczególnych warunkach zatrudnienia w Zakładach (...) od dnia 4 września 1967 roku do dnia 31 sierpnia 1970 roku i okresu zatrudnienia od dnia 10 stycznia 1975 roku do dnia 15 lutego 1977 roku u H. U..

Organ rentowy wnosił o oddalenie odwołania.

Wyrokiem z dnia 5 marca 2013r. Sąd Okręgowy w Kaliszu oddalił odwołanie.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

A. D. ur. (...), w dniu 9 lipca 2012 roku złożył wniosek o emeryturę z tytułu pracy w szczególnych warunkach. Na dzień 1 stycznia 1999 roku wnioskodawca udowodnił 25 lat, 7 miesięcy i 26 dni okresów składkowych i nieskładkowych,

w tym 11 lat, 3 miesiące i 16 dni okresów pracy w szczególnych warunkach. Wnioskodawca ma rozwiązany stosunek pracy i nie należy do otwartego funduszu emerytalnego.

A. D. od 4 września 1967 roku do 20 czerwca 1970 roku był uczniem (...) Szkoły Zawodowej dla Pracujących Zakładów (...) w O.. Będąc uczniem tej szkoły miał on podpisaną z Zakładami (...) w O. umowę o praktyczną naukę zawodu w zawodzie tokarza. Podpisując tę umowę wnioskodawca zobowiązywał się do czynnego, regularnego uczęszczania na naukę praktyczną i teoretyczną zawodu. Praktyczną naukę zawodu tokarza wnioskodawca odbywał od dnia 4 września 1967 roku do dnia 20 czerwca 1970 roku.

A. D. w okresie od 4 września 1967 roku do 20 czerwca 1970 roku uczęszczając do zasadniczej szkoły zawodowej przez 3 dni w tygodniu, od poniedziałku do środy odbywał w szkole zajęcia teoretyczne, a od czwartku do soboty odbywał zajęcia praktyczne w zakresie nauki zawodu tokarza u swego pracodawcy, to jest w pierwszej i drugiej klasie szkoły zawodowej w warsztatach szkolnych, i zajęcia te trwały po 6 godzin dziennie, a w trzeciej klasie szkoły zawodowej zajęcia praktyczne odbywały się na wydziałach Zakładów (...) i trwały po 8 godzin dziennie.

Od dnia 10 stycznia 1975 roku do dnia 15 lutego 1977 roku A. D. w pełnym wymiarze czasu pracy pracował u H. U. w O., który prowadził wyrób linoleum i kitu. Wnioskodawca w pełnym wymiarze czasu pracy pracował u tego pracodawcy przy produkcji kitu, linoleum i wykładzin pcv. W zakładzie tym pracowało 4 pracowników.

W konsekwencji powyższych ustaleń Sąd Okręgowy stwierdził, że A. D. nie przysługuje prawo do emerytury przewidzianej w art. 184 w związku z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. Nr 153 z 2009r., poz. 1227 – tekst jednolity późn. zm.), ponieważ nie legitymuje się on wymaganym 15 – letnim okresem pracy w szczególnych warunkach.

Odnosząc się do spornego okresu od 4 września 1967r. do 20 czerwca 1970r., Sąd Okręgowy podniósł, że w tym czasie odwołujący odbywał praktyczną naukę zawodu na podstawie obowiązującej wówczas ustawy z dnia 2 lipca 1958 roku o nauce zawodu, przyuczenia do określonej pracy i warunkach zatrudnienia młodocianych w zakładach pracy oraz o wstępnym stażu pracy (Dz. U. z 1958 roku, Nr 45, poz. 226 ze zm.). W orzecnictwie sądowym panuje jednolite stanowisko, że młodociany odbywający naukę zawodu w ramach umowy zawartej z zakładem pracy na podstawie przepisów ustawy z 1958 roku o nauce zawodu, przyuczeniu do określonej pracy i warunkach zatrudnienia młodocianych w zakładach pracy oraz o wstępnym stażu pracy posiadał status pracownika w rozumieniu przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym oraz ubezpieczeniu społecznym, jednakże okres nauki zawodu połączonej z obowiązkiem doksztalcania się w zasadniczej szkole zawodowej nie stanowił okresu pracy w szczególnych warunkach, wykonywanej na zasadach określonych w § 2 ust. 1 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 kwietnia 2009 roku, II UK 334/08, OSNP 2010/23-24/294; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 stycznia 2011 roku, II UK 169/10, Lex nr 786387; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 stycznia 2012 roku, I UK 298/11, Lex nr 1215466). W wyroku z dnia 23 stycznia 2012 roku (II UK 96/11, Lex nr 1215433) Sąd Najwyższy podniósł, że „przed dniem 1 stycznia 1975 roku młodociani zatrudniani byli na podstawie umowy określonej w przepisach ustawy z 1958 roku o nauce zawodu, przyuczaniu do określonej pracy i warunkach zatrudniania młodocianych w zakładach pracy oraz o wstępnym stażu pracy byli ubezpieczonymi z tytułu pozostawania w stosunku pracy. Nie jest to wystarczające do uznania tych okresów pracy za okresy wykonywania pracy w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Z założenia uczeń przyuczany do wykonywania prac określonych w art. 32 ust. 2 u.e.r.f.u.s., o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia, nie mógł ich wykonywać i faktycznie nie wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, lecz najwyżej w wymiarze czasu pracy przewidzianym dla pracowników młodocianych. W konsekwencji Sąd Okręgowy stwierdził, że okresu odbywania praktycznej nauki zawodu przez wnioskodawcę od dnia 4 września 1967 do dnia 20 czerwca 1970 roku nie można zatem zaliczyć do okresu pracy w szczególnych warunkach, tym bardziej, że praca ucznia w zawodzie tokarza nie jest wymieniona w cytowanym wyżej wykazie stanowiącym załącznik do cytowanego wyżej rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku.

Sąd Okręgowy stwierdził jednocześnie, że nawet zaliczenie wnioskodawcy okresu pracy od 10 stycznia 1975r. do 15 lutego 1977r. do okresu pracy w szczególnych warunkach, o której mowa w wykazie A - załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, dział IV, poz. 18 - to jest produkcja kitu, i w wykazie A dział IV, poz. 22 - produkcja włókien chemicznych, półproduktów do wyrobu włókien chemicznych oraz innych produktów wytwarzanych na tej samej bazie co włókna chemiczne, produkcja i przetwórstwo włókien szklanych, produkcja folii podłożowej i taśmy magnetycznej nie spowoduje wykazania przez wnioskodawcę 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach na dzień 1 stycznia 1999r. Prace tego rodzaju bowiem wnioskodawca wykonywał przez 2 lata.

Tym samym, w ocenie Sądu, odwołujący nie wykazał w toku postępowania, że legitymuje się 15-letnim okresem zatrudnienia w warunkach szczególnych, dlatego też nie było podstaw do przyznania mu prawa do wcześniejszej emerytury, a odwołanie podlegało oddaleniu na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

W apelacji ubezpieczony, reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika, zaskarżył w całości powyższy wyrok, zarzucając naruszenie prawa materialnego, tj. § 4 ust. 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) w zw. z art. 44 pkt 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity - Dz. U. Nr 153 z 2009r., poz. 1227 ze zm.), poprzez jego niezastosowanie i błędne przyjęcie - w ustalonym stanie faktycznym - że okres pracy skarżącego od dnia 4 września 1967 roku do dnia 20 czerwca 1970 roku nie jest pracą w szczególnych warunkach.

Apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie odwołania oraz zasądzenie od organu rentowego na jego rzecz kosztów postępowania według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu apelacji podniesiono, że jakkolwiek co do zasady zgodzić się należy z rozważaniami Sądu pierwszej instancji, co do tego, że praca ucznia tokarza nie jest wymieniona w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku, to jednak Sąd Okręgowy pominął, iż nauka była przez skarżącego pobierana w kolejowej jednostce organizacyjnej. Z mocy art. 44 pkt 3 ustawy o emeryturach i rentach, wykonywanie pracy przed dniem 1 stycznia 1975 roku w kolejowej jednostce organizacyjnej na podstawie umowy o naukę zawodu, przyuczenia do określonej pracy lub odbycia wstępnego stażu pracy uważa się za okres równoważny pracy na kolei. W myśl natomiast § 4 ust. 3 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 roku do okresów zatrudnienia w szczególnych warunkach, o których mowa w ust. 1 zalicza się także okresy pracy górniczej w rozumieniu przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym górników i ich rodzin oraz okresy zatrudnienia na kolei w rozumieniu przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników kolejowych i ich rodzin, a także okresy pracy lub służby, o których mowa w § 5- 10. Skoro z mocy powołanych przepisów, okres nauki w kolejowej jednostce organizacyjnej - (...), wlicza się do pracy na kolei, to w konsekwencji, skarżący wykazał się w tym okresie pracą w szczególnych warunkach.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie może odnieść skutku, albowiem wyrok Sądu Okręgowego odpowiada prawu.

Zgodnie z treścią art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. Nr 153 z 2009r., poz. 1227 – tekst jednolity ze zm.), ubezpieczonemu urodzonemu po dniu 31 grudnia 1948r., przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32 ustawy, tj. po ukończeniu 60 lat, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy – na dzień 1 stycznia 1999r. osiągnął okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 z późn. zm.) – 15 lat oraz okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 ustawy, to jest 25 lat. W myśl § 2 w/w rozporządzenia okresy pracy uzasadniające prawo do wcześniejszego świadczenia emerytalnego to okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wykonywana jest stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku.

Z ustaleń Sądu Okręgowego, które Sąd Apelacyjny uznaje za własne wyniki, że A. D. nie spełnił wszystkich – przewidzianych w/w przepisach – przesłanek do nabycia prawa do emerytury, gdyż nie udowodnił wymaganych 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy pozwala na jednoznaczne stwierdzenie, że ubezpieczony w spornym okresie od 4 września 1967 roku do 20 czerwca 1970 roku nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. W tym czasie wnioskodawca odbywał praktyczną naukę zawodu na podstawie obowiązującej wówczas ustawy z dnia 2 lipca 1958 roku o nauce zawodu, przyuczenia do określonej pracy i warunkach zatrudnienia młodocianych w zakładach pracy oraz o wstępnym stażu pracy (Dz. U. z 1958 roku, Nr 45, poz. 226 ze zm.). Zgodnie zaś z ugruntowanym stanowiskiem judykatury, okres nauki zawodu w ramach umowy zawartej z zakładem pracy na podstawie przepisów ustawy z 1958 roku o nauce zawodu, przyuczeniu do określonej pracy i warunkach zatrudnienia młodocianych w zakładach pracy oraz o wstępnym stażu pracy połączonej z obowiązkiem kształcenia się w zasadniczej szkole zawodowej, nie stanowił okresu pracy w szczególnych warunkach, wykonywanej na zasadach określonych w § 2 ust. 1 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.).

Powołane w apelacji rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w § 4 ust. 3 określa, że do okresów zatrudnienia w szczególnych warunkach, zalicza się także okresy zatrudnienia na kolei w rozumieniu przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników kolejowych i ich rodzin.

Sporny okres nie jest jednak okresem zatrudnienia na kolei w rozumieniu art. 43 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z FUS, a tylko taki okres może być zaliczony do pracy w szczególnych warunkach. Zgodnie bowiem z tym przepisem za okresy zatrudnienia na kolei uważa się okresy pozostawania w stosunku pracy w kolejowych jednostkach organizacyjnych, w czasie których pracownik pobierał wynagrodzenie lub zasiłki z ubezpieczenia społecznego: chorobowy, macierzyński lub opiekuńczy.

Okres pracy i nauki w ramach umowy o praktyczną naukę zawodu ubezpieczonego od 4 września 1967 roku do 20 czerwca 1970 roku w Zakładach (...) w O. jest okresem równorzędnym z okresami zatrudnienia na kolei w rozumieniu art. 44 pkt 3 ustawy o FUS, zgodnie z treścią którego za okresy równorzędne z okresami zatrudnienia na kolei uważa się wykonywanie przed dniem 1 stycznia 1975 r. pracy w kolejowej jednostce organizacyjnej na podstawie umowy o naukę zawodu, przyuczenia do określonej pracy lub odbycia wstępnego stażu pracy. Taki okres nie jest jednak pracą w szczególnych warunkach i nie podlega uwzględnieniu do wymaganego co najmniej 15-letniego okresu do nabycia prawa do emerytury z mocy art. 184 w zw. z art. 32 ustawy. Natomiast zgodnie z § 3 cyt. wyżej rozporządzenia z 7 lutego 1983 roku, taki okres jest zaliczany do „wymaganego okresu zatrudnienia” do uzyskania emerytury wynoszącego 25 lat dla mężczyzn bowiem w przepisie tym wprost wskazano, iż „wymagany okres zatrudnienia” liczony jest łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczanymi do okresów zatrudnienia.

Wskazać również wypada, że przepisy regulujące system zabezpieczenia społecznego ze względu na swoją istotę i konstrukcję podlegają wykładni ścisłej. Nie powinno się więc stosować do nich wykładni celowościowej, funkcjonalnej lub aksjologicznej w opozycji do wykładni językowej, jeżeli ta ostatnia prowadzi do jednoznacznych rezultatów interpretacyjnych. Wykładnia językowa przepisów art. 43 i 44 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z FUS oraz § 4 ust. 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, w ocenie Sądu Apelacyjnego nie budzi żadnych wątpliwości interpretacyjnych i jednoznacznie stanowi, że okres pracy i nauki w ramach umowy o praktyczną naukę zawodu od 4 września 1967 roku do 20 czerwca 1970 roku w Zakładach (...) w O. jako okres równorzędny z okresami zatrudnienia na kolei, nie jest pracą w szczególnych warunkach.

Reasumując, ubezpieczony nie wykazał, że w spornym okresie swego zatrudnienia wykonywał pracę w warunkach szczególnych, tym samym nie udowodnił 15 – letniego okresu takiej pracy i nie spełnił warunku do nabycia prawa do wcześniejszej emerytury.

W tym stanie rzeczy, nie znajdując podstaw do uwzględnienia apelacji, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł, jak w sentencji swojego wyroku.